Ruso Henrik 29.3.2023

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto; koulutusministerienkokous 7.3.2023

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto kokoontui 7.3.2023 koulutuksesta vastaavien ministerien kokoonpanossa. Neuvostossa hyväksyttiin päätelmät vihreään siirtymään tarvittavista taidoista ja osaamisesta. Asia on huomioitu myös EUCOn päätelmissä. Lisäksi ministerit kävivät periaatekeskustelun opettajapulasta eurooppalaisen koulutusalueen kontekstissa. Opettajapula on yksi eurooppalaisen koulutusalueen seurantaraportissa esiin nostetuista keskeisistä haasteista. Suomen puheenvuorossa todettiin kansallisen menestyksekkään koulujärjestelmän perustuvan korkeasti koulutettuihin, osaaviin ja motivoituneisiin opettajiin. Koulutuksen tasosta ei katsottu voitavan tinkiä opettajien määrän kasvattamiseksi. Lisäksi painotettiin jatkuvan oppimisen ja hyvin voinnin merkitystä sekä koulutusinvestointeja. EU-tason toimista korostettiin Erasmus+ -ohjelman sekä koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön merkitystä tietopohjan vahvistamisessa ja keskinäisessä oppimisessa.

Päätelmät vihreässä siirtymässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta (6416/23 + ADD 1-2)

Puheenjohtaja totesi päätelmien vastaavan Euroopan laajuiseen osaajapulaan, joka on seurausta vihreistä siirtymistä. Asia on huomioitu myös EUCOn päätelmissä ja edellyttää toimia koulutustarjonnan ja työelämän tarpeiden välisen kuilun sulkemiseksi. Myös opettajat ja kouluttajat tarpeen saada mukaan työhön. Komission mukaan on tärkeää varmistaa riittävä osaaminen Euroopassa. On oltava rohkeita ja kunnianhimoisia kaikkien koulutusasteiden vahvistamiseksi. Etenkin Eurooppalaiset yliopistot –aloite ja pienet osaamiskokonaisuudet sekä valmistuneiden seuranta tärkeitä, jotta EU voisi olla kilpailukykyisempi ja kestävämpi. Insinöörit tärkeässä roolissa etenkin rakentamisessa.

Hyväksyttiin neuvoston suositus. Unkari ja Puola jättivät suositukseen lausuman gender-termin käytöstä.

Ammattitaitoiset opettajat – eurooppalaisen koulutusalueen menestyksen kulmakivi: Opettajapula – haasteena pätevien ja hyvin koulutettujen opettajien ja kouluttajien alalle houkutteleminen, täydennyskoulutus ja alalla pitäminen (6680/23) *Periaatekeskustelu*

Puheenjohtaja totesi opettajapulan olevan Euroopan laajuinen haaste. Komissio totesi opettajapulan olevan yksi eurooppalaisen koulutusalueen seurantaraportissa esiin nostetuista haasteista. Komissio tukee jäsenvaltioita tekemään opettajan ammatista houkuttelevamman ja mielekkäämmän. Tätä varten on perustettu työryhmä, joka valmistelee suosituksia opettajien hyvinvointia kouluissa. Tavoitteena on kehittää indikaattorien avulla tulostaulu, jota tarkoitus käyttää jo tämän vuoden arvioinneissa. Erasmus+ -ohjelmasta rahoitetaan opettaja-akatemiaa (Erasmus+ Teacher Academy) ja kehityksessä on myös Euroopan osaamisalusta sekä työkalupakki opettajille.

Suositus hybridiopetuksesta niin ikään valmistelussa sekä sen yhteydessä opettajien digitaitojen itsearviointiväline. Opetuksen innovaatiopalkinto tulossa jaettavaksi tämän vuoden kuluessa. Yhteistyö keskeistä osaamisen ammattitaidon kehittämiseksi.

Keskustelussa jäsenvaltiot olivat yksimielisiä opettajien merkityksestä laadukkaan koulutuksen edellytyksenä. Suuri osa painotti myös opettajien koulutuksen ja jatkokoulutuksen merkitystä mukaan lukien pienet osaamiskokonaisuudet. Opettajien saatavuuteen ja uralla pysymiseen katsottiin johtaneen eri tekijöitä, kuten opettajakunnan vanheneminen ja rakenteelliset ongelmat. Opettajapula ei ole kaikissa jäsenvaltioissa yhtä merkittävä ongelma.

Useat jäsenvaltiot näkivät kuitenkin keskeisimpänä ongelmana olevan opettajien työolot ja hyvinvointiin liittyvät asiat sekä työn kuormittavuuden, joihin puuttumisen katsottiin olevan myös keskeinen osa ongelman ratkaisua. Etenkin yhteiskuntien monimuotoistuminen ja siitä seuraavat oppilaiden eri taustat, kriisien vaikutukset ja digitaalisen koulutuksen edellytykset ovat tuoneet opettajan työhön uusia haasteita. Myös palkkauksen merkitykseen kiinnitettiin useissa puheenvuoroissa huomiota samoin kuin yhteistyöhön työmarkkinaosapuolien kanssa. Opettajan ammatin arvostuksen nostaminen yhteiskunnassa toistui edellä mainittujen seikkojen lisäksi useissa puheenvuoroissa.

Jo tehdyistä toimista opettajapulan helpottamiseksi puheenvuoroissa mainittiin mm. opettajien uraohjauksen kehittäminen sekä varsinaisesta opettajakoulutuksesta poikkeavat polut opettajan ammattiin, esimerkiksi lyhyempi koulutus aiemman kokemuksen perusteella. Lisäksi useissa puheenvuoroissa todettiin koulutukseen tehtävien investointien olevan merkittävä tekijä myös opettajapulan näkökulmasta.

EU-tason yhteistyöstä jäsenvaltiot toivoivat yhteisen tietopohjan vahvistamista opettajien tilanteesta sekä hyvien käytäntöjen vaihtamista. Erasmus+ -ohjelman osalta pidettiin tärkeänä sekä jatkaa komission aloitteita (Teacher Academy), kumppanuushankkeita että panostaa opettajien liikkuvuuteen. Esitettiin myös EU:n opettajien teemavuoden perustamista opettajien arvostuksen nostamiseksi ja tärkeä työn esiintuomiseksi.

Suomen puheenvuorossa todettiin kansallisen menestyksekkään koulujärjestelmän perustuvan korkeasti koulutettuihin, osaaviin ja motivoituneisiin opettajiin. Koulutuksen tasosta ei katsottu voitavan tinkiä opettajien määrän kasvattamiseksi. Lisäksi painotettiin jatkuvan oppimisen ja hyvin voinnin merkitystä sekä koulutusinvestointeja. EU-tason toimista korostettiin Erasmus+ -ohjelman sekä koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön merkitystä tietopohjan vahvistamisessa ja keskinäisessä oppimisessa.

Lopuksi komissio totesi EU-tason yhteistyötä tarvittavan lisää. Etenemissuunnitelma eurooppalaisesta koulutusalueesta on keskeinen perusta jatkotoimille samoin kuin siitä tehtävät neuvoston päätelmät, jotka käsittelyssä seuraavassa neuvostossa. Puheenjohtaja nosti opettajakoulutuksen ja jatkokoulutuksen olevan keskeisiä kysymyksiä.

Muut asiat: Eurooppalaisten kirjailijoiden päivä (6504/23)

Komissio kertoi ensimmäistä kertaa 27.3.2023 järjestettävästä eurooppalaisten kirjailijoiden päivästä. Tarkoituksena on houkutella kaikkia lukemisen pariin ja korostaa lukutaidon merkitystä. Tapahtumia on tarkoitus järjestää toisen asteen oppilaitoksissa kaikissa jäsenvaltioissa yhteistyössä kansallisten Erasmus+ -toimistojen kanssa. Komissaari itse osallistuu Sofiassa järjestettävään lukemista edistävään konferenssiin eurooppalaisen ulottuvuuden vahvistamiseksi.

Suomen edustajat
PES Tuuli-Maaria Aalto ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Mainittu asiakohdittain